

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

CCCM CLUSTER
Підтримка переміщених громад
Україна

Як мають функціонувати місця тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб

Постанова КМУ від 01.09.2023 № 930

Право на гідність у

МТП

сьогодення та майбутнє

Загальна інформація

Затвердження порядку функціонування місць компактного проживання постановою КМУ від 01.09.2023 № 930 – це результат тривалих зусиль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений), Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції), Кластеру з питань управління та координації місцями компактного проживання внутрішньо переміщених осіб та низки міжнародних і національних організацій.

Упродовж 2022–2023 року Секретаріатом Уповноваженого проведено понад 2000 моніторингових візитів до 22 областей України та міста Києва з метою вивчення умов проживання в МТП. В результаті цих візитів виявлено низку проблем, з якими постійно стикаються ВПО. Серед цих проблем – незадовільні санітарно-гігієнічні умови, недостатня кількість санвузлів та душових кабінок, непристосованість приміщень для маломобільних груп населення, недостатнє меблювання, відсутність облаштованого укриття та особистого простору для ВПО.

Так, у травні 2023 року Офіс Уповноваженого спільно з Кластером з питань управління та координації МТП провів конференцію «Право на гідність в місцях компактного поселення» та акцентував на основних порушеннях прав людини у МТП, а також надав рекомендації Уряду України та державним органам влади щодо ухвалення мінімальних стандартів.

Головна мета – поліпшення умов у місцях тимчасового проживання (далі – МТП), зокрема, шляхом їх приведення до мінімальних стандартів.

Перелік скорочень і визначень

МТП – місце тимчасового проживання.

ВПО – внутрішньо переміщена(и) особа(и).

Мінімальні стандарти – мінімальні стандарти функціонування місць тимчасового проживання та перебування ВПО в них.

Керівник МТП – власник (балансоутримувач) МТП або уповноважена рішенням власника (балансоутримувача) особа, яка забезпечує обслуговування та функціонування матеріально-технічної бази та інфраструктури МТП, виконує обов'язки у сфері цивільного захисту.

Ліжко-місце – означає частину приміщення з ліжком та меблями для зберігання особистих речей, постільними речами (матраци, подушки, ковдри, постільна білизна), що надається для тимчасового проживання одній особі.

Обов'язки місцевої влади

1. Проводити кожні 6 місяців моніторинг МТП на відповідність мінімальним стандартам згідно з чек-листом (Додаток 1);
2. Сформулювати перелік МТП і надсилати до Мінреінтеграції для узагальнення та затвердження;
3. Привести житлові умови у МТП до мінімальних стандартів;
4. Надати інформацію ВПО про можливі місця й умови для тимчасового проживання;
5. Інформувати органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи, підприємства, установи та організації різних форм власності, які забезпечують життєдіяльність населення, про перелік та місце розташування МТП;
6. Сприяти створенню належних умов для тимчасового проживання в МТП та задоволенню потреб ВПО;
7. Проводити оцінку потреб внутрішньо переміщених осіб/сімей у соціальних послугах;
8. Здійснювати заходи з переселення осіб, які проживали в МТП на момент прийняття рішення про виключення його з переліку місць тимчасового проживання відповідної області (міст Києва та Севастополя), до інших МТП, будівель або приміщень, придатних для проживання.

Обов'язки керівника МТП

■ Щодо функціонування МТП

1. Забезпечити створення та функціонування матеріально-технічної бази та інфраструктури МТП відповідно до національних норм і вимог;
2. У разі перебоїв у функціонуванні інфраструктури МТП, негайно вжити заходів для відновлення роботи;
3. Організувати належне утримання майна МТП;
4. Вести облік гуманітарної допомоги, наданої для використання ВПО, які проживають у МТП, з повним описом цієї допомоги, кількістю та місцем розташування;
5. Проводити періодичне навчання працівників МТП із питань цивільного захисту. Зокрема, правилам техногенної та пожежної безпеки, першої медичної допомоги та дотримання санітарно-гігієнічних умов, протидії гендерно обумовленому насильству.

■ Щодо організації життя ВПО в МТП

1. Організувати процес вселення та виселення ВПО;
2. Укласти договори користування приміщеннями місця тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (Додаток 2) й визначати право першочергового вселення;
3. Створити умови для безперешкодного доступу до місць загального користування особами, які проживають у МТП;
4. Зібрати та узагальнити інформацію про потреби мешканців МТП;
5. Забезпечити пристосування умов у МТП для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення та розміщувати цих людей у МТП з урахуванням відповідних вимог;
6. Сприяти періодичному (не рідше ніж один раз на місяць) відвідуванню МТП медичними працівниками для надання медичних послуг мешканцям МТП;
7. Забезпечити належний доступ до інформації щодо умов проживання та функціонування МТП, а також правил проживання (Додаток 3);
8. Приймати та забезпечувати розгляд звернень від мешканців МТП, зокрема, щодо умов проживання та функціонування МТП;
9. Не допускати дискримінації ВПО за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або за будь-якими іншими ознаками;
10. Надавати під підпис про ознайомлення ВПО повну й вичерпну інформацію про житлово-комунальні послуги, які надають мешканцям, а також тарифи й порядок нарахування оплати за них;

11. За зверненням ВПО надавати документи на підтвердження спожитого обсягу комунальних послуг і нарахованої оплати за них;
12. Забезпечувати дотримання конфіденційності та вимог законодавства щодо захисту персональних даних ВПО.

■ Щодо взаємодії з обласними та місцевими органами влади

1. Інформувати щомісяця відповідні обласні, Київську або Севастопольську міську, районні держадміністрації (військові адміністрації) та органи місцевого самоврядування **про загальну кількість ліжко-місць** для тимчасового проживання та **наявні вільні ліжко-місця** в МТП;
2. Вести облік осіб, які проживають у МТП, та надавати щотижня власнику (балансоутримувачу) інформацію про наявність вільних ліжко-місць;
3. Інформувати осіб, які проживають у МТП, про ухвалення рішень, пов'язаних із функціонуванням або припиненням функціонування, управлінням та обслуговуванням МТП;
4. Своєчасно інформувати власника (балансоутримувача) майна в разі надходження звернень **щодо умов проживання та функціонування МТП**;
5. Звертатися до обласних, Київської або Севастопольської міської, районної держадміністрації (військової адміністрації), органів місцевого самоврядування щодо **переселення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до МТП, які облаштовані необхідними умовами**, у разі наявності умов, які унеможливають вільне пересування цих осіб і користування ними санітарно-гігієнічними приміщеннями;
6. Звертатися до сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її утворення) ради або районної, районної в мм. Києві та Севастополі держадміністрації за місцезнаходженням відповідного місця тимчасового проживання з метою **оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб, які проживають у місцях тимчасового проживання, у соціальних послугах, зокрема щодо послуги з догляду, та організації їх надання**;
7. Звертатися до сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її утворення) ради або районної, районної в мм. Києві та Севастополі держадміністрації за місцезнаходженням відповідного місця тимчасового проживання з метою **перевірки наявності у власності внутрішньо переміщених осіб житлових приміщень, які можуть перешкоджати вселенню до місця тимчасового проживання**.

Загальні засади користування приміщеннями МТП

Загальні умови користування приміщеннями МТП, права, обов'язки та підстави відповідальності сторін визначаються договором користування приміщеннями МТП.

Для укладення договору ВПО подає заяву, пред'являє документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, паспортний документ іноземця та документ, що підтверджує право на постійне проживання в Україні, та додає за наявності такі документи: довідку про взяття на облік ВПО, документ, що підтверджує статус особи на право першочергового вселення (надається під час укладання договору), унікальний номер запису реєстру в Єдиному державному демографічному реєстрі, документи, що посвідчують особу всіх членів сім'ї, що вселяються.

У разі відсутності зазначених документів ВПО або члени її сім'ї пред'являють єдиний документ, який є документом, що посвідчує особу в період воєнного стану.

Керівник та працівники МТП **не мають права** вимагати у ВПО або членів її сім'ї інші документи.

Відсутність документів, які посвідчують особу, не може бути підставою для відмови у вселенні до місця тимчасового проживання внутрішньо переміщеної особи на строк до 60 календарних днів.

За наявності вільних ліжко-місць керівник місця тимчасового проживання зобов'язаний заселити внутрішньо переміщену особу, у якій відсутні документи, склавши акт про надання повнолітній особі послуги екстреного (кризового) проживання в місці тимчасового проживання за умови дотримання внутрішньо переміщеною особою Правил проживання внутрішньо переміщених осіб у місці тимчасового проживання.

Власником (балансоутримувачем) майна визначаються Правила проживання ВПО у МТП, які розміщуються в загальнодоступних місцях та надаються для ознайомлення ВПО перед вселенням під підпис.

Право на першочергове вселення та продовження строку дії договору мають **багатодітні сім'ї, сім'ї з дітьми, сім'ї з маломобільних груп населення, сім'ї, один з членів якої бере (брав) участь у бойових діях, сім'ї, один з членів якої є ветераном війни, сім'ї загиблих (померлих) захисників і захисниць України, особи похилого віку, вагітні жінки, особи, які втратили працездатність, особи з інвалідністю**, а також ВПО, житло яких було пошкоджено або знищено внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Договір в обов'язковому порядку містить підстави, умови та строки для ВПО з місця тимчасового проживання. Строк для виселення становить 15 календарних днів з дня припинення права користування, якщо більший строк не передбачений договором.

■ Підставами для виселення можуть бути:

1. Письмова заява ВПО;
2. Систематичні порушення ВПО умов договору;
3. Виключення МТП з переліку МТП області (міст Києва та Севастополя);
4. Наявність у ВПО у власності житлових приміщень, у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення (площею не менш як 13,65 кв. метра на одного члена сім'ї), що розташоване на територіях, не включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінреінтеграції, або територіях, включених до переліку територій, щодо яких визначено дату завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій) або дату завершення тимчасової окупації (крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується рішенням органу місцевого самоврядування про визнання житлового будинку (житлового приміщення) невідповідним санітарним і технічним вимогам та непридатним для проживання або інформацією, внесеною до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України);
5. Відсутність ВПО у МТП понад 60 днів підряд без попередження керівника МТП. У разі наявності у ВПО обґрунтованих причин для продовження строку її відсутності за місцем проживання понад 60 днів така особа звертається з відповідною письмовою заявою до керівника МТП. У такому разі строк відсутності ВПО за місцем проживання може бути збільшено до 90 днів.

Після закінчення встановленого договором строку тимчасового проживання ВПО зобов'язані виселитися з МТП.

Відмова керівника у вселенні та/або укладенні договору може бути оскаржена в судовому порядку. Спори також вирішуються в позасудовому порядку шляхом подання звернень органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, іншим державним органам, підприємствам, установам та організаціям, власнику (балансоутримувачу) майна для захисту своїх прав та інтересів, а також членів своєї сім'ї, зокрема для забезпечення створення належних умов для тимчасового проживання в місці тимчасового проживання.

■ ВПО мають право на:

1. Забезпечення створення їм належних умов для тимчасового проживання, які є безпечними, доступними та захищеними;
2. Безоплатне тимчасове проживання в МТП;
3. Своєчасне отримання житлово-комунальних послуг належної якості відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги»;

4. Отримання повної та достовірної інформації стосовно житлово-комунальних послуг, які надаються в МТП, їх вартості, тарифів, умов оплати та обсягів спожитих комунальних послуг;
5. Користування на рівних умовах місцями загального користування, майном МТП (обладнанням, устаткуванням, меблями, приладами, інвентарем);
6. Утримання тварин за умови попереднього погодження з керівником МТП шляхом подання йому письмової заяви.

Оплата комунальних послуг здійснюється в рамках отримання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення ВПО у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 261 «Про затвердження Порядку та умов надання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану» (далі - компенсація).

При цьому власникам (балансоутримувачам) майна не дозволяється отримувати від мешканців МТП плату за комунальні послуги у разі отримання ними компенсації.

■ У МТП забороняється:

1. Порушувати вимоги щодо дотримання допустимого рівня шуму в приміщеннях;
2. Виробляти, розпивати алкогольні, слабоалкогольні напої, виготовляти, зберігати або вживати наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги;
3. Куріння, вживання та використання тютюнових виробів, предметів, пов'язаних з їх вживанням, трав'яних виробів для куріння, електронних сигарет, пристроїв для споживання тютюнових виробів без їх згоряння, кальянів у місцях, де це заборонено законом;
4. Самовільно здійснювати переобладнання та перепланування приміщень, що перебувають у користуванні, та місць загального користування;
5. Самовільно переселятися з одного приміщення в інше, приватизувати, обмінювати або здійснювати поділ цього приміщення, здавати в піднаймання або вселяти інших громадян до цього приміщення;
6. Реєструвати в приміщенні місця тимчасового проживання будь-які підприємства, установи та організації;
7. Зберігати в житлових приміщеннях та місцях загального користування легкозаймисті та горючі рідини, вибухонебезпечні матеріали і речовини.

Мінімальні стандарти та їхні складові

1. Житлові умови та непродуктивні товари

- **Цілісність інженерних систем будівлі МТП**

Будівля має бути облаштована інженерними системами, які працюють. До них належать системи електропостачання, опалення, вентиляції, водопостачання та водовідведення.

У разі перебоїв у функціонуванні інженерних систем, мають вживатися заходи для відновлення їхньої роботи або забезпечення альтернативних рішень.

- **Температурний режим у приміщеннях МТП**

Температура в приміщеннях має підтримуватися відповідно до сезону, але в межах 18–25°C.

- **Інфраструктура для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення**

МТП має бути облаштоване засобами безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до приміщень місця тимчасового проживання. Зокрема, місць загального користування та приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця.

- **Наявність основних предметів побуту**

Мешканцям МТП мають надаватися в користування предмети для облаштування ліжко-місць. Зокрема, ліжко, меблі для зберігання особистих речей, постільні речі (матрац, подушки, ковдри, постільна білизна), тощо.

Перелік майна (обладнання, устаткування, меблів, приладів, інвентарю), що передається, визначається договором.

- **Наявність укриття**

МТП має бути облаштоване найпростішим укриттям або мати поряд укриття, яке розташоване у 500 метрах близькості. Місткість укриття має бути не менша, ніж передбачена кількість ліжко-місць для розміщення у МТП (з урахуванням працівників МТП).

За умови розміщення у МТП осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, укриття повинно бути обладнаним засобами безперешкодного доступу до об'єктів.

- **Забезпечення фізичної безпеки ВПО в МТП**

Приміщення МТП мають бути обладнані планами евакуації, вогнегасниками, аптечками першої медичної допомоги.

2. Облаштування приміщень МТП: місця загального користування

■ Розподіл приміщень МТП

Приміщення МТП мають бути розділені на місця загального користування та приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця.

Місця загального користування – це вестибюль, загальний коридор, сходові клітки, загальні кухні, санітарно-гігієнічні приміщення, загальні пральні, передпокої.

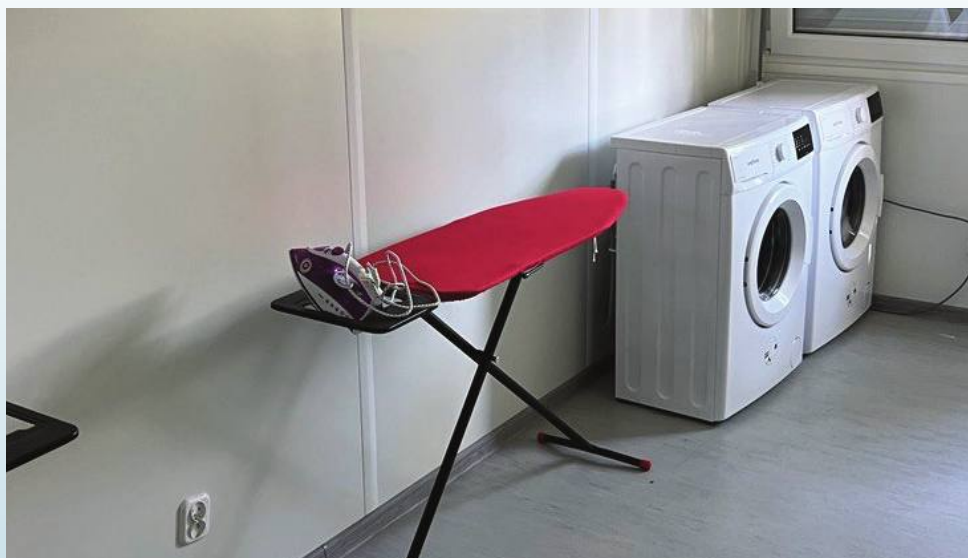
У разі, коли будівля МТП одночасно розміщує внутрішньо переміщених осіб і використовується за своїм функціональним призначенням (наприклад, це заклад освіти, санаторно-курортний заклад, гуртожиток), приміщення, які облаштовані ліжко-місцями для ВПО, за можливості мають бути відокремлені від інших приміщень будівлі. Окрім місць загального користування.

■ Місця загального користування для задоволення потреб ВПО

Місця загального користування мають бути облаштовані з урахуванням потреб мешканців. Зокрема, місця для проведення зборів, організації дозвілля та дистанційного навчання для дітей, а також надання соціальних, адміністративних і публічних (електронних публічних) послуг. Для попереднього переліку у МТП має бути визначено одне або кілька приміщень.

Якщо для зазначених цілей визначено одне приміщення, воно використовується за відповідним функціональним призначенням згідно з графіком, який встановлює керівник МТП.

МТП має бути облаштоване місцями для приготування та приймання їжі, а також зберігання продуктів, які обладнані відповідним майном (обладнанням, устаткуванням, меблями, приладами, інвентарем), що є доступними для всіх мешканців місць тимчасового проживання.

3. Облаштування приміщень МТП: особистий простір ВПО

■ Забезпечення гідного особистого простору для ВПО

Приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця, можуть передбачати окремі кімнати або простір, відокремлений шляхом встановлення легких конструкцій (ширм, перегородок), для осіб, пов'язаних між собою спільним побутом, сімейними (родинними) відносинами.

Окремі кімнати або простір, відокремлений шляхом встановлення легких конструкцій (ширм, перегородок), для осіб, які не пов'язані між собою спільним побутом або сімейними (родинними) відносинами. Вхід до приміщень, у яких облаштовано ліжко-місця, обладнаний замками/засувками на вхідних дверях.

У приміщеннях, в яких облаштовані ліжко-місця, не допускається розміщення осіб, які не пов'язані між собою спільним побутом або сімейними (родинними) відносинами, різної статі.

Площа, виділена для одного ліжко-місця, має становити не менше 6 кв. метрів та використовується для облаштування спального місця, зберігання особистих речей, постільних речей (матрац, подушки, ковдри, постільна білизна).

Вимоги не застосовуються до вже встановлених модульних містечок, що почали функціонувати до 1.09.2023.

4. Вода, санітарія та гігієна

■ **Належні санітарні умови**

Житлові приміщення за площею, плануванням, освітленням, інсоляцією, повітрообміном, станом повітря, а також за рівнями шуму, вібрації, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання повинні відповідати вимогам, визначеним державними медико-санітарними нормативами та правилами з метою забезпечення створення безпечних і нешкідливих умов проживання незалежно від строку такого проживання.

Приміщення МТП облаштоване санітарно-гігієнічними приміщеннями, достатніми для задоволення потреб осіб, які проживають в МТП, із розрахунку щонайменше один душ/одна ванна на 12 осіб та один туалет на 10 осіб. Санітарно-гігієнічні приміщення мають бути розділені за статтю та обладнані замками/засувками.

У МТП облаштовано щонайменше один душ/одну ванну та один туалет, обладнаний для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

У разі відсутності санітарно-гігієнічних приміщень у приміщеннях місць тимчасового проживання вони розташовуються на відстані не більше 50 метрів від житлових приміщень, крім санітарно-гігієнічних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

■ **Наявність відповідної побутової техніки**

Приміщення МТП обладнані пральними та сушильними машинами в рекомендованій кількості – дві пральні та одна сушильна машина на 20 осіб, або облаштовані кімнатами для сушіння речей.

У разі відсутності централізованого гарячого водопостачання санітарно-гігієнічні приміщення обладнані водонагрівачами (бойлерами).

ЧЕК-ЛИСТ

моніторингу стану та облаштування місць тимчасового проживання

Найменування групи показників	Найменування показника	Опис розрахунку показника	Значення показника
I. Організаційно-правові засади функціонування місця тимчасового проживання	договір та Правила проживання внутрішньо переміщених осіб у місці тимчасового проживання	укладення договорів, включаючи Правила проживання внутрішньо переміщених осіб у місцях тимчасового проживання, між керівником та мешканцями місця тимчасового проживання	так/ні/частково (не з усіма мешканцями)
	облік мешканців місця тимчасового проживання	ведення керівником місця тимчасового проживання обліку осіб, які проживають в місці тимчасового проживання відповідно до додатка 4 до Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб	так/ні/частково (не всі мешканці включені до переліку та/або перелік частково містить дані, передбачені додатком 4 до Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб)
	механізм зворотного зв'язку	1) встановлення керівником місця тимчасового проживання механізму зворотного зв'язку з мешканцями місця тимчасового проживання (встановлення скриньок для надання звернень, визначення годин прийому керівником місця тимчасового проживання, створення чат-груп у мобільних додатках тощо)	так/ні
		2) встановлення керівником місця тимчасового проживання порядку звернення мешканців місця тимчасового проживання із заявами, скаргами та пропозиціями та їх розгляду керівником місця тимчасового проживання	так/ні
	доступ до інформації	наявність у приміщенні місця тимчасового проживання інформаційного стенду із зазначенням адреси, контактних номерів телефонів, офіційних веб-сайтів екстрених, соціальних служб, закладів охорони здоров'я, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, соціальної, психологічної, правової допомоги, а також інформації про наявність захисних споруд цивільного захисту в об'єктах нерухомості в безпосередній близькості до місця тимчасового проживання тощо	так/ні/частково (на інформаційному стенді надано обмежену кількість інформації)

Найменування групи показників	Найменування показника	Опис розрахунку показника	Значення показника
2. Інженерні системи	електропостачання	1) обладнання приміщення місця тимчасового проживання безперебійно функціонуючою системою електропостачання (не враховуючи випадки аварійного або планового відключення постачання електричної енергії) 2) наявність в місці тимчасового проживання альтернативних джерел живлення (генератора тощо)	так/ні так/ні/частково (наявних генераторів недостатньо для покриття потреб місця тимчасового проживання)
	опалення	1) обладнання приміщення місця тимчасового проживання безперебійно функціонуючою системою опалення (не включаючи випадки аварійного або планового відключення) 2) наявність в місці тимчасового проживання альтернативних джерел опалення	так/ні так/ні/частково (наявних джерел недостатньо для покриття потреб місця тимчасового проживання)
	водопостачання	обладнання приміщення місця тимчасового проживання безперебійно функціонуючою системою водопостачання (не враховуючи випадки аварійного або планового відключення)	так/ні
	водовідведення	обладнання приміщення місця тимчасового проживання безперебійно функціонуючою системою водовідведення	так/ні
	вентиляція	обладнання приміщення місця тимчасового проживання безперебійно функціонуючою системою вентиляції	так/ні
	3. Облаштування та інфраструктура місця тимчасового проживання	проживання внутрішньо переміщених осіб в місцях тимчасового проживання	відокремлення простору, виділеного для внутрішньо переміщених осіб, від інших приміщень будівлі (крім місць загального простору) у разі, коли будівля місця тимчасового проживання одночасно розміщує внутрішньо переміщених осіб та використовується за своїм функціональним призначенням (заклад освіти, санаторно-курортний заклад, гуртожиток)

Найменування групи показників	Найменування показника	Опис розрахунку показника	Значення показника
	відокремлення приміщень для ліжко-місць та місць загального користування місця тимчасового проживання	приміщення місця тимчасового проживання розділені на місця загального користування внутрішньо переміщених осіб та приміщення для ліжко-місць	так/ні/частково (частина ліжко-місць внутрішньо переміщених осіб розміщується у місцях загального користування)
	достатня кількість приміщень загального користування	достатня кількість приміщень загального користування для потреб мешканців місця тимчасового проживання (наявність місць для загальних зборів, дозвілля, кімнати для дистанційного навчання дітей, надання послуг тощо)	так/ні
	достатність простору для ліжко-місць	виділення не менше 6 кв. метрів на одне ліжко-місце	так/ні/частково (не для всіх ліжко-місць)
	заповненість кімнати	розміщення в місці тимчасового проживання чотирьох або менше ліжко-місць в одному приміщенні	так/ні/частково
	замки/засувки	обладнання входів до приміщень, де розташовані ліжко-місця, замками або засувками	так/ні/частково
	безбар'єрність	обладнання приміщення місця тимчасового проживання інфраструктурою (пандуси, поручні тощо), що забезпечує безбар'єрний доступ для маломобільних осіб до приміщень загального користування	так/ні/частково (доступ забезпечено до частини приміщень)
	температурний режим	підтримання у приміщеннях місця тимчасового проживання температури в межах 18–25°С	так/ні/частково (не завжди та/або не у всіх приміщеннях)
4. Санітарія та гігієна	цвіль та/або грибок	наявність в приміщеннях місця тимчасового проживання цвілі та/або грибка	так/ні
	комахи та/або гризуни	наявність в приміщеннях місця тимчасового проживання комах та/або гризунів	так/ні
	душ/ванна	1) наявність в місці тимчасового проживання душу/ванної у достатній кількості (із розрахунку один душ/одна ванна на 12 осіб) 2) обладнання душу/ванної індивідуальними замками або засувками 3) наявність в місці тимчасового проживання щонайменше одного душу/однієї ванної, обладнаних для маломобільних осіб	так/ні/частково (кількість душу/ванної недостатня) так/ні/частково так/ні

Найменування групи показників	Найменування показника	Опис розрахунку показника	Значення показника
5. Обладнання приміщень місця тимчасового проживання	туалети	4) доступність душу/ванної в радіусі 50 метрів від житлових приміщень у разі, коли душ/ванна не розміщені у приміщенні місця тимчасового проживання	так/ні/частково/не застосовується
		1) наявність в місці тимчасового проживання туалетів у достатній кількості (із розрахунку один туалет на 10 осіб)	так/ні/частково (кількість туалетів недостатня)
		2) обладнання душу/ванної індивідуальними замками або засувками	так/ні/частково
		3) наявність в місці тимчасового проживання щонайменше одного туалету, обладнаного для маломобільних осіб	так/ні
	управління відходами	4) доступність туалетів в радіусі 50 метрів від житлових приміщень у разі, коли вони не розміщені у приміщенні місця тимчасового проживання	так/ні/частково (не всі туалети)/ не застосовується
		1) наявність в місці тимчасового проживання функціонуючої системи управління відходами	так/ні
	меблі	2) доступність сміттєвих баків в радіусі 50 метрів від житлової зони	так/ні/частково (не всі баки)
		1) обладнання приміщень загального користування меблями відповідно до кількості і потреб мешканців місця тимчасового проживання	так/ні/частково
		2) надання мешканцям місця тимчасового проживання меблів індивідуального користування для облаштування ліжка-місце (ліжко, шафа тощо) та спальних речей (матрац, подушка, ковдра, постільна білизна)	так/ні/частково (не всім мешканцям місця тимчасового проживання було надано та/або у недостатній кількості)
		побутова техніка	1) обладнання кухні та місця споживання їжі необхідною побутовою технікою та приладдям
2) обладнання санітарних приміщень місця тимчасового проживання пральними машинами у рекомендованій кількості (одна пральна машина на 10 осіб)	так/ні/частково (у недостатній кількості)		

Найменування групи показників	Найменування показника	Опис розрахунку показника	Значення показника
		3) обладнання санітарних приміщень місця тимчасового проживання сушильними машинами у рекомендованій кількості (одна сушильна машина на 10 осіб) або виділення приміщень для сушіння білизни	так/ні/частково (у недостатній кількості)
		4) обладнання душу/ванної бойлерами у разі відсутності постачання гарячої води	так/ні/частково (у недостатній кількості)/ не застосовується
	безпека	1) наявність у приміщеннях місця тимчасового проживання планів евакуації	так/ні
		2) наявність у приміщеннях місця тимчасового проживання вогнегасників	так/ні
		3) наявність у приміщеннях місця тимчасового проживання аптечки першої медичної допомоги	так/ні

ПРИМІРНИЙ ДОГОВІР
користування приміщеннями місця тимчасового проживання
внутрішньо переміщених осіб

“ _____ ” _____ 20__ р.

_____ (найменування населеного пункту)

_____ ,
 (код згідно з ЄДРПОУ/документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України (для громадян України), паспортний документ іноземця та документ, що підтверджує право на постійне проживання в Україні (для іноземців та осіб без громадянства) (за наявності) _____), в особі _____, який діє на підставі _____ (далі - сторона 1), з однієї сторони, та _____

з іншої сторони (далі - сторона 2) (далі - сторони), уклали цей договір про нижченаведене.

Предмет договору

1. Сторона 1 безкоштовно надає стороні 2 і членам її сім'ї

_____ (прізвища, власні імена та по батькові (за наявності) членів сім'ї)

_____ ,
 а сторона 2 приймає в користування приміщення _____ (далі - приміщення) для тимчасового проживання, укомплектоване відповідним обладнанням, устаткуванням, меблями, приладами, інвентарем та іншим майном (далі - майно), згідно з актом приймання-передачі, який є невід'ємною частиною цього договору.

2. Приміщення надається стороні 2, зокрема, у спільне користування з іншими особами відповідно до кількості ліжко-місць.

Місце тимчасового проживання розташоване за адресою: _____ область, _____ район, село/селище/місто, вул. _____, _____, буд. № _____, приміщення (кімната) № _____, та визначене як місце тимчасового проживання згідно з _____.

3. Оплата комунальних послуг здійснюється в рамках отримання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 261 “Про затвердження Порядку та умов надання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану”.

4. Передача приміщення в користування не спричиняє права власності сторони 2 на нього.

Сторона 2 не має права приватизувати, обмінювати та здійснювати поділ цього приміщення, здавати його в піднаймання.

Порядок вселення та виселення, передачі та повернення майна в користування

1. Вселення, передача майна стороною 1 та прийняття майна стороною 2 здійснюються у день підписання договору на підставі акта приймання-передачі майна, який є невід'ємною частиною цього договору.

2. Під час виселення сторона 2 зобов'язана звільнити приміщення та повернути стороні 1 майно згідно з переліком, наведеним в акті приймання-передачі, у справному стані з урахуванням нормального зносу.

Права та обов'язки сторін

1. Сторона 1 зобов'язана:

забезпечувати надання стороні 2 житлово-комунальних послуг;

своєчасно проводити підготовку приміщення і його майна до експлуатації в осінньо-зимовий період;

приймати та розглядати звернення, подані стороною 2, щодо умов проживання та функціонування місця тимчасового проживання, зокрема утримання приміщення відповідно до вимог законодавства України;

ознайомити сторону 2 з Правилами проживання внутрішньо переміщених осіб у місці тимчасового проживання, які є невід'ємною частиною цього договору (додаток 1);

оприлюднювати на інформаційному стенді приміщення адреси, контактні номери телефонів, офіційні веб-сайти екстрених, соціальних служб, закладів охорони здоров'я, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, соціальної, психологічної, правової допомоги, а також інформацію про наявність захисних споруд цивільного захисту в об'єктах нерухомості в безпосередній близькості до місця тимчасового проживання, інформацію про проведення планового ремонту та аварійних робіт тощо;

зберігати дублікати ключів від приміщень у відповідній повноважній особі сторони 1 (за наявності).

2. Сторона 2 та члени її сім'ї зобов'язані:

дбайливо ставитись до приміщення та майна. У разі псування або пошкодження відповідного майна, зокрема меблів, сантехнічного та електрообладнання, залиття приміщення або місць загального користування, що сталося з вини сторони 2, відшкодувати матеріальні збитки чи вартість втраченого майна або відновити все до попереднього стану;

неухильно дотримуватись умов цього договору, вимог правил пожежної безпеки, Правил проживання внутрішньо переміщених осіб у місці тимчасового проживання та законодавства України;

використовувати надане приміщення відповідно до його призначення згідно з цим договором;

не зберігати та не користуватися в приміщеннях легкозаймистими та горючими рідинами, вибухонебезпечними та хімічно агресивними речовинами, іншими

речовинами та матеріалами, що спричиняють чи можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю оточуючих;

у разі виявлення несправностей сантехнічного та електрообладнання, залиття приміщення або місць загального користування негайно поінформувати відповідальних працівників сторони 1;

не перешкоджати іншим особам у правомірному користуванні місцями загального користування;

не допускати виконання дій, що викликають псування приміщень, майна місця тимчасового проживання, порушують умови проживання інших осіб;

виселитися з приміщення протягом 15 календарних днів з дати припинення права користування у зв'язку із закінченням строку дії цього договору або його дострокового розірвання, чи в інших випадках, передбачених законодавством України та вимогами цього договору.

3. Сторона 1 має право:

перевіряти санітарний та технічний стан наданого стороні 2 приміщення не частіше ніж один раз на місяць або за зверненням мешканців;

у разі проведення капітальних ремонтних робіт та під час проведення поточних ремонтних робіт (за письмовою заявою сторони 2) переселити сторону 2 в інше приміщення на час проведення ремонту;

у разі коли сторона 2 або інші особи, за дії яких він відповідає чи є законним представником, опікуном, піклувальником, використовують приміщення не за призначенням, порушують громадський порядок, чинять інші протиправні дії та (або) систематично порушують права та інтереси інших громадян, попередити сторону 2 про необхідність усунення таких порушень;

розірвати цей договір із стороною 2 у разі систематичного порушення останнім умов цього договору, а також вимог, встановлених Порядком функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 р. № 930 “Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб”, та законодавством України;

залучати сторону 2/членів її сім'ї (за їх згодою), яка є непрацюючою працездатною та несамозайнятою/які є непрацюючими працездатними та несамозайнятими особами, протягом 20 годин на тиждень виконувати роботи, спрямовані на підтримку належних побутових умов перебування в місці тимчасового проживання, перелік яких узгоджується сторонами.

4. Сторона 2 та члени її сім'ї мають право:

користуватися приміщенням, місцями загального користування та житлово-комунальними послугами згідно з умовами цього договору та Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;

за погодженням із стороною 1 переселитися до іншого приміщення в межах місця тимчасового проживання за наявності вільних ліжок-місць;

проводити поточний ремонт чи переобладнання приміщення за погодженням із стороною 1;

на заміну майна, що стало непридатним для використання не з вини сторони 2;

звертатися до сторони 1 із зверненнями щодо умов проживання та функціонування місця тимчасового проживання;

у будь-який момент розірвати цей договір в односторонньому порядку за умови відшкодування вартості майна, пошкодженого або знищеного з вини сторони 2.

Строк, порядок та умови припинення дії договору

1. Цей договір набирає чинності з моменту його підписання сторонами.

2. Договір укладається строком на шість місяців з можливістю продовження його дії на наступний строк у разі відсутності змін у підставах, що спричинили внутрішнє переміщення, та якщо сторона 2 не набула іншого місця проживання. Строк дії цього договору продовжується шляхом укладення додаткового договору.

3. Договір може бути достроково розірвано за умови наявності однієї з таких підстав:

письмова заява сторони 2 (за умови відсутності заборгованості за сплату комунальних послуг та (або) спору, у якому сторона 2 є однією з сторін);

систематичного порушення стороною 2 умов цього договору та Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;

припинення обставин, що спричинили внутрішнє переміщення;

виключення місця тимчасового проживання із переліку місць тимчасового проживання області (м. Києва та Севастополя);

наявність у внутрішньо переміщеної особи у власності житлових приміщень, зазначених у підпункті 5 пункту 4 Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 р. № 930 “Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб”;

відсутність у місці тимчасового проживання понад 60 днів підряд без попередження керівника місця тимчасового проживання. У разі наявності у внутрішньо переміщеної особи обґрунтованих причин для продовження строку її відсутності за місцем проживання понад 60 днів така особа звертається з відповідною письмовою заявою до керівника місця тимчасового проживання. У такому разі строк відсутності внутрішньо переміщеної особи за місцем проживання може бути збільшено до 90 днів;

за рішенням суду.

4. Розірвання договору на підставах, встановлених абзацами другим - п'ятим пункту 3 цього розділу, здійснюється шляхом надсилання стороною письмового повідомлення іншій стороні про розірвання даного цього договору за 15 (п'ятнадцять) календарних днів до запланованої дати такого розірвання.

5. У разі дострокового розірвання договору сторона 2 зобов'язана виселитися з приміщення протягом 15 календарних днів з дня припинення права користування.

Відповідальність сторін

1. За порушення умов договору та за невиконання або неналежне виконання зобов'язань сторони несуть відповідальність згідно із законодавством України.

2. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання зобов'язань у разі дії непереборної сили, визначеної в установленому законодавством України порядку.

3. В усіх випадках, не передбачених умовами цього договору, сторони керуються законодавством України.

4. Спори, що виникають під час користування приміщеннями, вирішуються в позасудовому та (або) судовому порядку.

Додаткові положення

1. Договір укладається українською мовою у двох примірниках - по одному для кожної із сторін, які мають однакову юридичну силу.

2. До договору додаються та є його невід'ємною частиною:

додаток 1 - Правила проживання внутрішньо переміщених осіб у місцях тимчасового проживання;

додаток 2 - акт приймання-передачі.

Реквізити сторін

Сторона 1

Сторона 2

Код згідно з ЄДРПОУ/документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України (для громадян України), паспортний документ іноземця та документ, що підтверджує право на постійне проживання в Україні (для іноземців та осіб без громадянства) (за наявності)

Документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України (для громадян України), паспортний документ іноземця та документ, що підтверджує право на постійне проживання в Україні (для іноземців та осіб без громадянства) (за наявності)

Адреса _____

Адреса задекларованого/ зареєстрованого місця проживання (перебування)

Керівник місця тимчасового проживання

Номер телефону _____

(власне ім'я та прізвище)

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

(підпис)

ПРИМІРНІ ПРАВИЛА проживання внутрішньо переміщених осіб у місцях тимчасового проживання

1. Ці Правила визначають порядок проживання внутрішньо переміщених осіб у приміщеннях місць тимчасового проживання (далі - приміщення).

Доступ до житлових приміщень місць тимчасового проживання мають виключно внутрішньо переміщені особи, з якими укладено договір, та члени їх сімей. Доступ інших осіб можливий виключно з дозволу керівника місця тимчасового проживання. Визити співробітників міжнародних та національних неурядових організацій, благодійних фондів, волонтерів та (або) інших осіб, які надають допомогу, здійснюються за попереднім узгодженням з керівником місця тимчасового проживання.

2. Мешканці місця тимчасового проживання зобов'язані:

дотримуватися та виконувати умови договору, цих Правил, правил техніки пожежної, газової безпеки, громадського порядку, інших нормативно-правових актів;

дбайливо ставитися до приміщення та майна місця тимчасового проживання;

використовувати приміщення та майно місця тимчасового проживання відповідно до його призначення згідно з договором. Утримувати кімнату та місця загального користування в чистоті відповідно до протипожежних та державних медико-санітарних нормативів та правил;

економно використовувати гарячу (за наявності) та холодну воду, електричну енергію та газ (за наявності);

не зберігати та не користуватися вибухонебезпечними та хімічно агресивними речовинами в місці тимчасового проживання;

у разі виявлення несправностей майна місця тимчасового проживання, залиття приміщення або місць загального користування негайно поінформувати керівника місця тимчасового проживання;

не курити, не вживати та не зберігати в місцях тимчасового проживання алкогольні напої, токсичні та наркотичні речовини;

виселитися з приміщення протягом 15 календарних днів з дати припинення права користування у зв'язку із закінченням строку дії договору користування приміщеннями місця тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб або його дострокового розірвання, чи в інших випадках, передбачених законодавством України;

не порушувати правил внутрішнього розпорядку (за наявності);

використовувати приміщення за призначенням, забезпечувати збереження майна місця тимчасового проживання;

не перешкоджати іншим особам у правомірному користуванні місцями загального користування;

не здійснювати дії, що викликають псування приміщень, приладів та обладнання місця тимчасового проживання, порушують умови проживання інших осіб;

дбайливо ставитися до приміщень, майна місця тимчасового проживання;

утримувати тварин за попереднім погодженням з керівником місця тимчасового проживання.

3. Мешканцям місця тимчасового проживання забороняється:

порушувати вимоги щодо дотримання допустимого рівня шуму в приміщеннях;

виробляти, розпивати алкогольні, слабоалкогольні напої, виготовляти, зберігати або вживати наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги;

курити, вживати та використовувати тютюнові вироби, предмети, пов'язані з їх вживанням, трав'яні вироби для куріння, електронні сигарети, пристрої для споживання тютюнових виробів без їх згорання, кальяни у місцях, де це заборонено законом;

самовільно здійснювати переобладнання та перепланування приміщень та місць загального користування;

самовільно переселятися з одного приміщення в інше, приватизувати, обмінювати або здійснювати поділ такого приміщення, здавати в піднаймання або вселяти інших громадян до такого приміщення;

ресструвати в приміщенні будь-які підприємства, установи та організації;

зберігати в житлових приміщеннях та місцях загального користування легкозаймисті та горючі рідини, вибухонебезпечні матеріали і речовини тощо;

захарашувати допоміжні приміщення;

самовільно втручатися у роботу газо- та електрообладнання, електричних мереж тощо.

4. Загальний контроль за дотриманням цих Правил здійснює керівник місця тимчасового проживання.

Контроль із сторони керівника місця тимчасового проживання за дотриманням правил проживання здійснюється шляхом безпосереднього огляду приміщень, проведення профілактичних бесід з внутрішньо переміщеними особами, роз'яснювальної роботи щодо порушення існуючих заборон у поведінці мешканців.

Про факт порушення мешканцями місця тимчасового проживання цих Правил керівником місця тимчасового проживання складається акт про порушення умов цих Правил та договору в довільній формі, який надається на підпис особі, що здійснила порушення. У разі відмови від підпису акт підписується керівником місця тимчасового проживання та двома свідками. Особа, що здійснила порушення, або її уповноважена особа має право обрентувати свою відмову в підписанні акта.

На підставі акта про порушення умов цих Правил та договору особі під підпис видається письмове попередження для ознайомлення та усунення порушень. У разі відмови особи, якій надано попередження, поставити підпис про ознайомлення із змістом такого попередження факт ознайомлення та вручення письмового попередження підтверджується двома свідками. У разі незгоди особи із таким попередженням вона може подати скаргу в установленому законодавством порядку або оскаржити його до суду.

За порушення внутрішньо переміщеною особою умов цих Правил та умов договору керівник місця тимчасового проживання має право:

усно або письмово попередити про порушення умов цих Правил та (або) договору з вимогою про негайне припинення/усунення правопорушення;

у разі вчинення внутрішньо переміщеною особою двох або більше порушень протягом строку дії договору достроково припинити право внутрішньо переміщеної особи на користування приміщенням шляхом дострокового розірвання договору, надіславши письмове повідомлення про розірвання такого договору за 15 (п'ятнадцять) календарних днів до запланованої дати такого розірвання на підставі абзацу другого пункту 3 розділу "Права та обов'язки сторін" договору.

(найменування власника
(балансоутримувача) майна)

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

CCCM CLUSTER
Підтримка переміщених громад
Україна

**Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини, Уряд України та міжнародна спільнота
прагнуть забезпечити кращу підтримку та безпеку
внутрішньо переміщених осіб!**

**Для цього мають бути забезпечені
гідні умови проживання
у місцях тимчасового проживання!**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини: **0 800 50 17 20**
електронна пошта: hotline@ombudsman.gov.ua

